

1. ЕКСПЕРТИЗА ЗВУКО- ТА ВІДЕОЗАПИСУ

РОЛЬ ФОНОСКОПІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бойко Ю. Р., студент 3-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Проведення експертиз при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності характеризується деякими особливостями, пов'язаними як з їхнім призначенням, так і проведенням.

Однією з найпоширеніших і складних як в організаційному, так і в технічному плані є фоноскопична експертиза, яка проводиться з метою ідентифікації особи по усному мовленню, а також для технічного дослідження носіїв інформації і апаратури звукозапису. Звукові сліди нерідко використовуються для розкриття, розслідування і запобігання злочинам, дозволяють встановити особистість злочинця й інші обставини, підлягають доведенню. Роль звукових слідів людини істотно зросла останнім часом. Це пов'язано з тим, що традиційні засоби фіксації – письмові документи – дедалі більше замінюються звукозаписом і відео зйомкою, що дедалі частіше використовуються у повсякденному житті.

Сьогодні серед матеріалів кримінальних проваджень досить часто присутні:

1) фонограми, у яких випадково чи цілеспрямовано зафіксована інформація про підготовку, скоєння та приховування злочину, наприклад розмови злочинців, очевидців, потерпілих;

2) фонограми, які з'явилися об'єктами злочинних дій (якщо їх вкрадено чи фальсифіковано);

3) фонограми, що служили знаряддям злочину, наприклад, при вимаганні чи шантажі;

4) фонограми допитів та інших слідчих дій, є додатками до відповідних протоколів.

Об'єкти дослідження для даної експертизи одержують найчастіше в результаті проведених оперативно-розшукових заходів, насамперед, у результаті тактичної операції «затримка особи, яка мала на меті вчинити злочин на місці злочину», коли всі розмови злочинця записуються на аудіо носії. Набагато рідше фоноскопична експертиза проводиться по записах прослуховування телефонних переговорів.

Аудіо матеріали з результатами прослуховування телефонних переговорів на підставі постанови керівника органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, передаються слідчому, проводиться їхній огляд і залучення до провадження. Отримані в результаті оперативно-розшукової діяльності предмети й документи нерідко піддаються експертним дослідженням. Однак експертиза може бути призначена тільки після того, як зазначені предмети або документи будуть визнані доказами й у цій якості залучені до провадження.

Експертно-криміналістичне дослідження фонограм включає вивчення звукової інформації, носіїв запису, апаратури і пристосувань, за допомогою яких здійснюється процес запису.

Фоноскопична експертиза розвивається в декількох напрямках: технічне дослідження фонограм і інших засобів звукозапису; фоноскопичне дослідження звукового середовища, зафіксованого на магнітних носіях; фоноскопичне дослідження усного мовлення.

Кожний з напрямків вирішує як ідентифікаційні, так і діагностичні завдання. Завданням ідентифікаційного дослідження фонограм є встановлення конкретних екземплярів засобів звукозапису.

До діагностичних технічних досліджень фонограм відносяться: давнина виробництва фонограм; спосіб виготовлення фонограми (чи є фонограма оригіналом або копією); наявність ознак підробки й ін.

На вирішення даної експертизи ставляться такі питання:

– чи є на представленій фонограмі фрагменти із записом звучної мови;

- який дослівний зміст розмови, зафіксованої на даній фонограмі (окремих її фрагментах);
- які відомості, що характеризують мовця, можна одержати по фонограмі його звучної мови;
- чоловіча або жіноча звучна мова записана на фонограмі;
- скільки чоловік брало участь у розмові, записаній на представленій фонограмі;
- одним або різними особами вимовлена мова, записана на представлених фонограмах;
- чи придатна представлена на дослідження фонограма для ідентифікації мовця за голосом і мовою;
- чи належать голос і мова, зафіксовані на фонограмі, гр .А;
- чи є дана фонограма оригіналом або копією;
- яка природа звукових сигналів, зафіксованих на представленій фонограмі;
- чи є звукові сигнали на фонограмі сигналами конкретного джерела (указати джерело).

Оцінка результатів фоноскопичної експертизи слідчим і судом проводиться за загальними правилами оцінки доказів .

Отже, на підставі вищенаведеного я вважаю, що використання фоноскопичної експертизи в ході розслідування злочинів у сфері службової діяльності займає важливе місце в процесі отримання доказової інформації, підтвердження даних, отриманих в ході оперативно-розшукової діяльності, спростування неправдивих показань посадових осіб та їх захисників.

Для того, щоб результати експертиз давали максимально можливі доказові дані для встановлення істини у справі, необхідно усі оперативно-розшукові заходи та слідчі дії проводити в суворій відповідності до закону, методично правильно з тим, щоб забезпечити наявність належного матеріалу для експертного дослідження.